

Uppföljning av välfärdsbrott

Bakgrund

Sedan 2020 finns det för Malmö stad en gemensam handlingsplan för att förebygga välfärdsbrott (STK 2019-1285). Handlingsplanen syftar till att inom olika områden stärka stadens arbete för att identifiera och förebygga risker för välfärdsbrott. Planen utarbetades i samarbete med flera berörda förvaltningar och bolag och samordnas av stadskontoret.

Handlingsplanen utgår primärt från följande områden:

- Otillåten påverkan och interna oegentligheter
- Inköp och upphandling
- Enskilda
- Företag och föreningar

Det saknas en nationellt fastställd definition av vad välfärdsbrott är. Sveriges kommuner och regioner (SKR) definierar välfärdsbrott som:

”När en aktör – företag, förening eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommuners och regioners välfärdssystem för egen vinning.”

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen deltog på flera sätt i framtagandet av stadens handlingsplan och har sedan 2022 arbetat utifrån egna planer baserade på den stadsövergripande.

Förvaltningens aktuella handlingsplan upprättades sommaren 2023 och syftar till att tydliggöra vilka aktiviteter som ska genomföras inom förvaltningen för att ytterligare stärka arbetet med att förebygga välfärdsbrott.

Aktiviteter

Handlingsplanen omfattar aktiviteter inom fyra områden vilka syftar till att stärka förvaltningens arbete med att identifiera och åtgärda risker för välfärdsbrott.

Det inkluderar det förebyggande arbetet, samverkan, kunskapsutveckling och kontrollsystem.

Nedan presenteras en sammanfattad bild av förvaltningens arbete mot välfärdsbrott under året.

Förebygga

Syftet med förebyggande aktiviteter är att motverka välfärdsbrott genom att möjliggöra att det ska vara lätt att göra rätt, både som medarbetare och som företag, förening eller Malmöbo i kontakt med förvaltningen.

De identifierade aktiviteterna inom detta område handlar om att göra information tillgänglig externt och internt genom bland annat:

- Gemensam Komin-sida för sammanhållen information om förvaltningens arbete kring välfärdsbrott
- Utbildning: att förebygga och hantera hot och våld och otillåten påverkan
- Förebygga felaktigheter genom en tydlig, extern, information om hur förvaltningen arbetar med att förebygga brott i välfärden

Under året har ett arbete bedrivits för att skapa en samlad bild kring vad välfärdsbrott kan innebära för förvaltningens verksamheter och på vilka sätt förvaltningen arbetar för att förebygga dessa. Materialet håller på att sammanställas för att tillgängliggöras stadens intranät under 2025.

Syftet med detta är att underlätta för medarbetare att hitta relevant information och vägledning. Arbetet har också inneburit fler samarbeten mellan berörda verksamheter och medarbetare, vilket bidrar till att stärka förvaltningens förmåga att förebygga välfärdsbrott.

Fler medarbetare har under året genomgått en utbildning i syfte att stärka sina kunskaper om hur de kan förebygga hot och våld och motverka otillåten påverkan. Utbildningen har pågått 2023 – 2024 och erbjudits en majoritet av förvaltningens medarbetare.

Samverka

Välfärdsbrott riktar sig som regel mot flera olika välfärdsaktörer samtidigt. Ett välfungerande samarbete, både internt inom förvaltningen och i Malmö stad samt externt med andra kommuner, myndigheter och organisationer kan på så sätt bidra till att stärka samhällets arbete mot välfärdsbrott.

Aktiviteten *undersöka behovet av en samordnande funktion för förvaltningens arbete för att förebygga välfärdsbrott* syftar till att skapa en tydligare organisering inom förvaltningen för att främja att viktig information kommer rätt verksamhet tillhanda och stötta i etableringen av nödvändig samverkan med interna och externa parter.

I linje med aktiviteten har förvaltningen från hösten 2024 tillsatt två koordinatorfunktioner för att stärka det operativa arbetet. En styrgrupp har också formerats med representanter i form av enhetschefer från respektive avdelning inom förvaltningen.

Under 2024 har förvaltningens arbete med samverkansinsatser utvecklats. Flera av förvaltningens medarbetare medverkar i tillsynsinsatser inom ramen för *Tryggare Malmö*.

Tryggare Malmö är en del av Malmö stads särskilda insats för att öka trygghet och säkerhet i Malmö genom samverkan mellan såväl kommunala som statliga myndigheter. Satsningen syftar bland annat till att motverka välfärdsbrottslighet.

Inför 2025 kommer styrgruppen att bestå av färre enhetschefer för att på så sätt ytterligare intensifiera arbetet. Övriga enhetschefer kommer att utgöra en referensgrupp för att

säkerställa goda möjligheter att förmedla information och beslut samt fånga upp frågeställningar och behov från övriga verksamheter.

Kunskapsutveckla

God kunskap om risker för välfärdsbrott är avgörande för att identifiera och förebygga välfärdsbrott. Merparten av de aktiviteter som har genomförts under året under detta tema har syftat till att stärka den grundläggande kunskapen kring vad välfärdsbrott är och hur det kan drabba förvaltningens olika verksamheter.

För att bidra till arbetet med aktiviteten *Stärkt kunskap om underrättelseskyldigheter kring felaktiga utbetalningar och felaktig folkbokföring* har en revidering av rutinen för underrättelser vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen gjorts under 2024.

Syftet med rutinen är att säkerställa att medarbetare inom förvaltningen har kunskap om hur de ska agera om de får kännedom om att någon form av ekonomiskt stöd kan ha utbetalats fel. En film med information om underrättelseskyldighet har också under året tagits fram under året och börjat spridas i förvaltningen.

I linje med arbetet med att *stärka kunskapen inom förvaltningen kring hur inköp med skattemedel får genomföras* har inköpsenheten på ekonomiavdelningen genomfört flera kunskapshöjande insatser riktade till medarbetare som på olika sätt avropar, köper och upphandlar varor och tjänster. Detta arbete kommer att fortsätta även under 2025 och kommer att genomföras genom gemensamma informations- och dialogunderlag.

Kontrollera

I förvaltningens arbete med att utreda att rätt bidrag, bistånd eller ersättning betalats ut till rätt person eller instans blir kontrollsystemen viktiga.

Syftet med aktiviteter inom detta område är därför att fortsätta utveckla och stärka kontrollsystemen i syfte att förebygga välfärdsbrott.

Några av de identifierade aktiviteter inom området är:

- Säkerställa att risker för välfärdsbrott särskilt uppmärksammas i förvaltningens internkontrollplan och i det systematiska kvalitetsarbetet
- Stärkt kontroll av fakturagranskning
- Uppföljning av ekonomiska rutinkontroller inom ekonomiskt bistånd

Inom ramen för intern kontroll har en granskning gjorts kring förvaltningens följsamhet till skyldigheten att underrätta andra myndigheter om misstänkt felaktiga utbetalningar. Granskningen resulterade i att förvaltningens rutin för underrättelser vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen har reviderats och förtydligats ytterligare.

Det finns även behov av att kunna kontrollera risker för välfärdsbrott på ett mer samlat och övergripande sätt. Förvaltningen har därför tagit fram en processbeskrivning för hur sådana granskningar ska genomföras.

Granskningarna syftar till att identifiera hur ett välfärdsbrott har kunnat hända, på vilket sätt förvaltningen skulle kunna förebygga liknande händelser framåt, vilken information som behöver ges internt och externt, om enskilda Malmöbor blivit drabbade och om det finns interna brister att åtgärda.

Förvaltningen arbetar med egenkontroller för att identifiera välfärdsbrottslighet. Under hösten 2024 har fyra egenkontroller initierats av förvaltningen. Egenkontrollerna riktade

framför allt in sig på specifika risker inom området ekonomiskt bistånd, så som kontroll av inkomster i biståndsärenden, oseriösa läkarintyg och genomgång av 2023 års aktualiseringar. Egenkontrollerna dessa förväntas bli färdiga under början av 2025.

Under våren 2024 har förvaltningen genomfört ett pilotprojekt för att testa ett nytt sätt att arbeta med ekonomiska avstämningar. Det nya arbetssättet har utarbetats efter en utvärdering och innebär mer kontroller av information som den enskilde har redovisat, både vad gäller den enskildes ekonomi och överenskommen planering. Piloten kommer att pågå till och med april 2025.

Fortsatt arbete under 2025

Förvaltningens handlingsplan för att förebygga välfärdsbrott ska revideras och ett förslag på en reviderad handlingsplan har tagits fram.

Syftet med den nya handlingsplanen är att ha ett längre tidsperspektiv och identifiera gemensamma utvecklingsbehov.

Under 2025 förväntas även Malmö stads övergripande handlingsplan för att motverka misstänkta brott i välfärden revideras och förvaltningen kommer att bidra i detta arbete.

Stadskontoret har också beslutat att genomföra en gemensam granskning kring nämnderna och bolagens arbete med att förebygga välfärdsbrott under 2025.